

Nr 31.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt statsgaranti för exportkredit m. m.

(1:a avd.)

I propositionen nr 8 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 22 december 1950, föreslagit riksdagen medgiva, att svenska staten må intill utgången av budgetåret 1953/54 till belopp av högst 300 miljoner kronor, varav för lagerhållning av svenska exportvaror utomlands högst 30 miljoner kronor, åta sig betalningsansvar i form av statsgaranti för exportkredit, därvid i de angivna högsta beloppen skola inräknas summorna av de till och med den 30 juni 1951 beviljade garantierna.

Statsgaranti mot förlust på grund av exportkredit har i Sverige meddelats alltsedan budgetåret 1933/34. Garantien har grundats på tid efter annan av riksdagen givna bemyndiganden med växlande innehåll samt av Kungl. Maj:t i enlighet därmed utfärdade författningar. Prövning och avgörande av frågor om statsgaranti för exportkredit ankommer på exportkreditnämnden, för vilken instruktion utfärdats den 26 juni 1933 (nr 430).

1948 års riksdag medgav efter förslag av Kungl. Maj:t (prop. nr 21; r. skr. nr 77), att svenska staten finge under tiden 1 juli 1948—30 juni 1951 bevilja dylik statsgaranti till ett belopp av högst 300 miljoner kronor enligt då gällande bestämmelser. Kungl. Maj:t föreslog därefter i propositionen nr 211 till 1950 års riksdag vissa ändringar i fråga om garantigivningen, innefattande främst att statsgarantien för exportkredit skulle utbyggas att avse även förlustrisk i samband med upprättandet av konsignationslager utomlands. Garantien beträffande sådan förlust skulle begränsas till högst 30 miljoner kronor inom ramen för det tidigare beslutade maximibeloppet av 300 miljoner kronor. Avsikten med denna utbyggnad var att stimulera den svenska industrien till ökad export på hårdvalutaländer. I huvudsakligen samma syfte förordades samtidigt en utvidgning av redan gällande garantiformer i två hänseenden: den maximala garantisatsen skulle generellt för alla varuslag, som kunde komma i fråga för exportkreditgarantierna, bestämmas till 85 procent, och även varor av utländskt ursprung skulle i särskilda fall kunna bli föremål för exportkreditgaranti.

Sedan riksdagen (skr. nr 286) godkänt de nya förslagen, sammanställdes de tidigare och nya bestämmelserna i en kungörelse i ämnet, som utfärdades den 9 juni 1950 (nr 321).

Exportkreditnämnden har — under erinran att giltighetstiden för bestämmelserna angående statsgaranti för exportkredit m. m. utlöper med utgången av innevarande budgetår — hemställt, att bemyndigande att på oförändrade grunder meddela garanti för exportkredit m. m. måtte utverkas för en tid av tre år, räknat fr. o. m. den 1 juli 1951.

Enligt nämndens mening råder det ingen tvekan om att den statliga garantigivningen i fråga om exportkredit bör fortsätta. Nämnden framhåller, att det vid de många tillfällen sedan 1933, då frågan om exportkreditgarantiernas fortbestånd prövats av myndigheterna, aldrig ifrågasatts att icke garantierna borde bibehållas.

Nämnden framhåller vidare, att den i nuvarande läge icke har någon anledning påkalla några ändringar i gällande bestämmelser angående garantigivningens utformning och påpekar att detta gäller även den från och med den 1 juli 1950 på försök införda garantigivningen mot förlust på lagerhållning av svenska varor i utlandet. Nämnden finner övervägande skäl tala för att möjlighet till sådan garantigivning tills vidare hålles öppen. I detta sammanhang erinras om att författningens bestämmelser utgöra den ram, inom vilken nämnden är bemyndigad meddela garantier, men att det ankommer på nämnden att avgöra, i vilken utsträckning exportörerna skola beredas tillfälle utnyttja dessa möjligheter till garantigivning. Det synes därför nämnden ändamålsenligt, att omfattningen och utformningen av garantier mot förlust på lagerhållning göras beroende av vunna erfarenheter och att någon ändring av själva ramen tills vidare ej företages.

Beträffande maximeringen av exportkreditgarantierna anför nämnden, att det icke är möjligt att ens approximativt angiva, i vilken utsträckning det statliga exportkreditgarantisystemet kan förmodas bli utnyttjat. Sedan omkring ett år tillbaka har emellertid det av staten övertagna garantiansvaret rört sig om cirka 100 miljoner kronor. Någon ändring av gällande maximering av garantigivningen till 300 miljoner kronor, inom vilket belopp garantier mot förlust på lagerhållning må kunna uppgå till högst 30 miljoner kronor, är enligt nämndens mening icke för närvarande påkallad.

Departementschefen har anfört följande.

»Systemet med statliga exportkreditgarantier tillkom år 1933 i syfte att genom stimulans åt exporten främja sysselsättningen inom landet. De svenska exportnäringarna arbetade vid denna tid under skärpt konkurrens icke minst från länder, där man bistod sina exportörer medelst dylika garantier. I det förändrade läge för utrikeshandeln, som förelåg under krigsåren, kom garantigivningen jämväl att användas i olika handelspolitiska sammanhang. Åren närmast efter kriget ägde garantigivning rum endast i obetydlig omfattning, beroende bl. a. på de direkta statliga krediter som då lämnades. Efterhand fingo emellertid garantierna återigen stor betydelse och då icke blott ur handelspolitiska utan även ur valutapolitiska synpunkter. För att vinna en anpassning till den utveckling av handeln och de förändringar i

marknadsläget, som inträtt under de senaste åren, utvidgades slutligen vid 1950 års riksdag gränserna för exportkreditgivningen. Framför allt märkes härvidlag, att riksdagen — såsom ett led i åtgärderna att öka vår industris konkurrenskraft vid dollarexport och för att i allmänhet stimulera industrien att i ökad utsträckning inrikta sig på de mera svårarbetade hårdvalutamarknaderna — medgav att exportkreditgarantier skulle få avse även förlustrisk å konsignationslager i hårdvalutaländerna. Också i vissa andra avseenden utvidgades vid årets riksdag gällande garantiformer.

Liksom exportkreditnämnden hyser jag ingen tvekan om att de statliga garantierna mot förlust på grund av exportkredit i fortsättningen böra bibehållas. Att kunna bevilja sådana garantier synes angeläget ej minst vid rådande osäkerhet rörande utvecklingen inom den internationella handeln. Vad beträffar den nyligen införda garantigivningen mot förlust på grund av lagerhållning äro erfarenheterna ännu alltför ringa för att tillåta någon bestämd uppfattning. Garantiformen har under det gångna halvåret tillämpats i påfallande liten utsträckning. Möjlighet till sådan garantigivning torde emellertid tills vidare böra stå öppen. Det är min avsikt att i fortsättningen följa särskilt denna form av garantigivning och därvid överväga i vad mån — inom de av riksdagen godkända gränserna — jämkningar kunna vara motiverade i fråga om reglerna för dylika garantier.

Exportkreditnämndens förslag att — liksom hittills — begränsa garantigivningen till högst 300 miljoner kronor, varav för lagerhållning av svenska exportvaror utomlands högst 30 miljoner kronor, finner jag riktigt.

Jag förordar således, att nu gällande bemyndigande att meddela statsgaranti för exportkredit förlänges. Ett fortsatt bemyndigande torde böra fastställas att gälla intill utgången av budgetåret 1953/54.»

Utskottet. Även utskottet anser att statliga garantier mot förlust på grund av exportkredit böra bibehållas. Såsom departementschefen framhållit talar härför ej minst den osäkerhet, som för närvarande kännetecknar den internationella handeln.

Utskottet får erinra om att utskottet vid prövningen under 1950 års riksdag av frågan om garantigivning mot förlust på grund av lagerhållning av svenska exportvaror utomlands utgick från att dylik garantigivning tills vidare skulle tillämpas endast försöksvis. Med hänsyn härtill och då tillräckliga erfarenheter av dylik garantigivning ännu icke vunnits, har det syntts utskottet tveksamt om riksdagen bör lämna fortsatt medgivande härtill för längre tid än ett budgetår. Då utskottet likväl tillstyrker, att medgivande till garantigivning lämnas för tiden intill utgången av budgetåret 1953/54 mot förluster på grund av såväl exportkredit som lagerhållning, förutsätter utskottet att Kungl. Maj:et med särskild uppmärksamhet följer utvecklingen beträffande garantigivning mot sistnämnda slag av förluster och därvid — inom de av riksdagen godkända gränserna — vidtager de jämkningar i fråga om reglerna för dylika garantier, som kunna visa sig erforderliga.

Utskottet har intet att erinra mot att garantigivningen liksom hittills begränsas till högst 300 miljoner kronor, varav för lagerhållning av svenska exportvaror utomlands högst 30 miljoner kronor.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att svenska staten må intill utgången av budgetåret 1953/54 till belopp av högst 300 miljoner kronor, varav för lagerhållning av svenska exportvaror utomlands högst 30 miljoner kronor, åta sig betalningsansvar i form av statsgaranti för exportkredit, därvid i de angivna högsta beloppen skola inräknas summorna av de till och med den 30 juni 1951 beviljade garantierna.

Stockholm den 27 februari 1951.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Gränebo, Iwar Anderson, Berling, Leander, Heiding, Gillström, Eric Ericson, Näsström, Erik Gustaf Andersson, Lundqvist, Axel Andersson, Lundgren och Söderquist; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malmberg i Skövde, Bergström, Svensson i Grönvik, Boman i Kieryd, Mårtensson i Uddevalla, Lindholm, Rubbestad, Eriksson i Sandby, Bergstrand, Kyling, Thapper, Persson i Vinberg och Widén.